

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Kielcach

Metoda nauczania rytmiki wg Emila Jacques-Dalcroze'a w Polsce w latach 1908-1939

zestawienie bibliograficzne w wyborze

Wybór i opracowanie
Ewa Lewicka

Kielce 2013

Korekta
Edyta Smolińska

Redakcja techniczna
opracowanie graficzne i skład komputerowy
Robert Kardas

Wydawca: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach,
ul. Jana Pawła II 5, 25-025 Kielce
e-mail: biblioteka@pbw.kielce.pl
www.pbw.kielce.pl

Opracowania ogólne

1. Czterdziestolecie Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Poznaniu 1920-1960 / komitete red. Florian Dąbrowski [i in.]. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1962. – 140, [3] : il.
2. Dahlig, Piotr : Uwagi o regionalizmie muzycznym w szkolnictwie polskim okresu międzywojennego / Piotr Dahlig // „Wychowanie Muzyczne w Szkole”. – 2001, [nr] 5, s. 215-230
3. Domagała, Jarosław : Prasa muzyczna w Polsce w okresie dwudziestolecia międzywojennego / Jarosław Domagała // „Wychowanie Muzyczne w Szkole”. – 2011, nr 1, s. 9-15. – Bibliogr.
[Wzmianki o ukazywaniu się na łamach „Muzyki” w dwudziestolecie metodzie Emila Jacques-Dalcroze’a, lekcjach słuchania muzyki w koncepcji Stefana Wysociego, artykułach Flory Szczepanowskiej ; dostępne także w wersji online: http://www.wychmuz.pl/public/pliki_platne_mkdf9asjk8lsdfakj54sf3adasdf/62-582.pdf]
4. Domagała, Jarosław : Szkolnictwo muzyczne w Polsce w okresie dwudziestolecia międzywojennego / Jarosław Domagała // „Wychowanie Muzyczne w Szkole”. – 2008, nr 5, s. 12-18
5. Dziębowska, Elżbieta : Kultura muzyczna Warszawy w okresie międzywojennym // W: Warszawa II Rzeczypospolitej : [1918-1939]. Z. 1 / [kom. red.: Emilia Borecka, Marian Drozdowski, Halina Janowska] ; Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1968. – (Studia Warszawskie ; T. 1). – S. 401-431

6. Emil Jaques-Dalcroze : w 100-lecie urodzin / [red. Wojciech Jankowski]. – Warszawa : Centralny Ośrodek Pedagogiczny Szkolnictwa Artystycznego, 1965. – 139 s. : il. – (Materiały Pomocnicze dla Nauczycieli Szkół i Ognisk Artystycznych ; z. 87) ; (Materiały Informacyjno-Dyskusyjne – Centralny Ośrodek Pedagogiczny Szkolnictwa Artystycznego ; nr 12). – Bibliogr. przy niektórych ref.
[M.in. na stronach 26-36 tekst Alicji Ludwikiewiczowej „Metoda Dalcroze’a w Polsce”]
7. Gruberne-Bernacka, Barbara : Dalcroze w Polsce i na świecie / Barbara Gruberne-Bernacka // „Wychowanie Muzyczne w Szkole”. – 2008, nr 4, s. 73-76
8. HMurł [Murłowska Hanna] : Jaques-Dalcroze Emil / HMurł // W: Encyklopedia muzyczna PWM. T. 4, hij : część biograficzna / pod red. Elżbiety Dziębowskiej. – Karków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1993. – S. 426-427. – Bibliogr.
[O twórcach i szkołach stosujących metodę Dalcroze’a w Polsce i na świecie]
9. Jakubowska, Ewa : Emil Jaques-Dalcroze / Ewa Jakubowska // „Wychowanie Muzyczne w Szkole”. – 2008, nr 4, s. 4-5
10. Jasiński, Roman : Koniec epoki : muzyka w Warszawie : (1927-1939) / Roman Jasiński ; indeks Krystyna Kurmanowa. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1986. – 556 s. : [8] s. : il.
Sygn. 185528-185529 Wypożyczalnia PBW w Kielcach
11. Jasiński, Roman : Na przełomie epok : muzyka w Warszawie (1910-1927) / Roman Jasiński ; indeks Krystyna Kurmanowa. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1976. – 654 s. : [16] s. tabl. ; fot.
12. Leszczyński, J. : O gimnastyce rytmicznej Dalcroze’a / J. Leszczyński // „Przegląd Muzyczny”. – 1910, nr 3
13. Leszczyński, J. [?] : O rozwoju gimnastyki rytmicznej Dalcroze’a / J. Leszczyński [?] // „Przegląd Muzyczny”. – 1910, nr 22
14. Ludwikiewicz, Alicja : Wrażenia z kursu wakacyjnego w Instytucie Jaques-Dalcroze’a w Genewie / Alicja Ludwikiewicz // „Ruch Muzyczny”. – 1958, nr 8, s. 10-15
[Metoda Dalcroze’a w Polsce. Mekka Dalcrozistów Instytut i jego dzieje. Kursy wakacyjne. Uczestnicy kursów. Metoda Dalcroze’a. Wychowanie muzyczne]

ne w szkołach ogólnokształcących. Międzynarodowy Związek Profesorów Rytmiki Dalcroze'a. „Semons de blé”]

15. Mamontowicz-Łojek, Bożena : Polskie szkolnictwo baletowe w okresie międzywojennym / Bożena Mamontowicz-Łojek. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978. – S. 80-84 : Program i metody nauczania w warszawskiej szkole baletowej : rytmika [M.in. o pobycie Dalcroze'a w Warszawie w 1912 roku i jego konsekwencjach dla szkolnictwa baletowego w stolicy, min. Historia wprowadzenie do programu warszawskiej szkoły baletowej rytmiki jako obowiązkowego przedmiotu. Zajęcia prowadzone były przez Elżbietę Willman-Puaczową]
16. Mamontowicz-Łojek, Bożena : Polskie szkolnictwo baletowe w okresie międzywojennym / Bożena Mamontowicz-Łojek. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978. – S. 180-207 : Inne szkoły tańca scenicznego w Polsce w latach 1918-1939 [M.in. : Prywatne szkoły tańca scenicznego. Organizacja Szkoły Rytmiki i Plastyki Janiny Mieczysławskiej. Organizacja Szkoły Tańca Scenicznego Tancjanny Wysockiej. Mniejsze szkoły prywatne tańca artystycznego. Prywatne szkoły tańca klasycznego]
17. Mamontowicz-Łojek, Bożena : Polskie szkolnictwo baletowe w okresie międzywojennym / Bożena Mamontowicz-Łojek. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978. – S. 208-225 : Programy nauczania prywatnych szkół tańca
18. Mamontowicz-Łojek, Bożena : Polskie szkolnictwo baletowe w okresie międzywojennym / Bożena Mamontowicz-Łojek. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978. – S. 243-244 : Prywatne zawodowe szkoły tańca w Polsce w roku szkolnym 1937/38
19. Mamontowicz-Łojek, Bożena : Taniec ekspresjonistyczny w Polsce / Bożena Mamontowicz-Łojek // „Miesięcznik Literacki”. – 1984, nr 11/12, s. 138-153. – Bibliogr. w przypisach [M.in. o roli François Delsarte'a, Emila Jaques-Dalcroze'a, Isadory Duncan w unowocześnieniu form tańca. Taniec wyrazisty. Statystyka ośrodków tańca pozaklasycznego w Polsce w latach 20-tych XX wieku. Działające na początku XX wieku w Polsce szkoły rytmiki i gimnastyki stosujące metodę Jaques-Dalcroze'a. Szkoła Tancjanny Wysockiej, występy jej uczennic. Szkoła Rytmiki i Plastyki Janiny Mieczysławskiej-Lewakowskiej, jej uczennice i ich osiągnięcia]

20. Mamontowicz-Łojek, Bożena : Terpsychora i lekkie muzy : taniec widowiskowy w Polsce w okresie międzywojennym (1918-1939) / Bożena Mamontowicz-Łojek. – Kraków : Polskie Wydaw. Muzyczne, 1972. – 109, [3] s., LXXXIV s. tabl. : fot., portr.
[W indeksie książki kilka nazwisk związanych ze szkołami stosującymi metodę Dalcroze'a w Polsce]
21. Metoda E[mila] Jaques-Dalcroze'a [zbiór artykułów] / przedm. T[adeusz] Miciński. – Warszawa : S. Sadowski, 1912. – 56 s.: tab.
[Broszura wydana z okazji pobytu Jaques-Dalcroze'a w Warszawie]
22. Michałowski, Kornel : Muzyka w czasopismach polskich 1919-1939. Cz. 1 / oprac. Kornel Michałowski. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1979 (Kraków : DNar5). – 468 s. – (Bibliografia Muzyczna Polskich Czasopism Niemuzycznych ; t. 5)
23. Michałowski, Kornel : Muzyka w czasopismach polskich 1919-1939. Cz. 2 / oprac. Kornel Michałowski. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1979. – 392. – (Bibliografia Muzyczna Polskich Czasopism Niemuzycznych ; t. 5)
24. Niciński, Konrad : Utopista wobec utopii : szkoła Emile'a Jaques-Dalcroze'a w Hellerau w publicystyce Tadeusza Micińskiego / Konrad Niciński // „Obóz”. – (2007), nr 47, s. 129-137
25. Peret-Ziemlańska, Zofia : Jeszcze raz o Muzycznym Ognisku Wakacyjnym w Krzemieńcu / Zofia Peret-Ziemlańska // „Wychowanie Muzyczne w Szkole”. – 1994, nr 4, s. 193-198
[Przedwojenne kursy muzyczne dla nauczycieli]
26. Prosnak, Jan : Polihymnia ucząca : wychowanie muzyczne w Polsce od średniowiecza do dni dzisiejszych / Jan Prosnak. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1976. – S. 110-127 : Lata międzywojenne. Zawodowe szkolnictwo muzyczne. Szkolnictwo powszechne, średnie ogólnokształcące zakłady kształcenia nauczycieli. Działalność „Ormuzu” i innych stowarzyszeń oraz Polskiego Radia. Aktualne refleksje wielkiego artysty. Wybitni pedagodzy wychowania muzycznego okresu międzywojennego. Podręczniki muzyczne z lat międzywojennych
[M.in. stan liczebny szkół muzycznych w Polsce za poszczególne lata międzywojenne]

27. Przychodzińska, Maria : Polskie koncepcje powszechnego wychowania muzycznego : tradycje – współczesność / Maria Przychodzińska-Kaciczak. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1979. – Bibliogr. – S. 108-118 : Twórcza ekspresja muzyczna dzieci – antyteza tradycji
[Program Emila Jaques-Dalcroze'a. Henryk Rowid jako propagator metody Dalcroze'a. Działalność pedagogiczna uczniów Dalcroze'a w Polsce]
28. Pudełek, Janina : Warszawski balet w latach 1867-1915 / Janina Pudełek. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1981. – 227, [1] s., [20] k. tabl. : il., portr., err. – Bibliogr. s. 211-213
29. Pyda-Grajpel, Anna : Znaczenie Emila Jaques-Dalcroze'a dla reformy tańca na przełomie XIX i XX wieku / Anna Pyda-Grajpel // „Wychowanie Muzyczne w Szkole”. – 2008, nr 4, s. 6-8
30. Rowid, Henryk : Szkoła twórcza : podstawy teoretyczne i drogi urzeczywistnienia „szkoły pracy” / Henryk Rowid. – Kraków [etc.] : Skł. gł. Gebethner i Wolff, 1926. –VIII, 334, [1] s
31. Rutkowska, Alicja : Działalność pedagogiczna Instytutu Muzycznego Warszawskiego (1860-1918) / Alicja Rutkowska. – Warszawa : PWSM, 1967. – 231 s. – (Materiały do Historii Uczelni. Państwowa Wyższa Szkoła Muzyczna w Warszawie ; t. 1)
32. Spojrzenie w przeszłość / Bernard Reichel, Franciszek Ryling, Marzena Brzozowska-Kuczkiewicz, Maria Kaczurbina, Maria Wieman ; [oprac.] Barbara Gruberne-Bernacka, Mirosław Grusiewicz // „Wychowanie Muzyczne w Szkole”. – 2008, nr 4, s. 55-61
33. Stępień, Magdalena : Pedagogika wielu możliwości... / Magdalena Stępień // „Wychowanie Muzyczne w Szkole”. – 2006, nr 1, s. 54-57
[Zawiera recenzję książki: Pédagogie de tous les possibles... : la rythmique Jacques-Dalcroze : à la lumière de la théorie des Intelligences Multiples du professeur Howard Gardner / Mary Brice. – Genève, 2003]
34. Szkoła Muzyczna imienia Fryderyka Chopina w Warszawie (1883-1966) / materiał zebrali Teresa Grabowska i Czesław Szenk. – Warszawa : Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne RSW „Prasa”, 1969. – 79, [5] s. : il.

Poszczególni twórcy i właściciele szkół stosujący metodę Dalcroze'a w Polsce

Głowacki Stanisław

1908 r. Lwów – pierwszy w Polsce kurs gimnastyki rytmicznej

35. Turska, Irena : Głowacki Stanisław (1875-1946) // W: Polski Słownik Biograficzny. T. 8, Girdwoyń Michał – Gocman Konrad / [przewodn. kom. red. Kazimierz Lepszy] ; Polska Akademia Nauk. – Wrocław etc. : Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1959. – Bibliogr. – S. 127

Jarecki Tadeusz

36. Lissa, Zofia : Jarecki Tadeusz (1889-1955) // W: Polski Słownik Biograficzny. T. 10, Horoch Mieczysław – Jarosiński Paweł / [przewodn. kom. red. Kazimierz Lepszy] ; Polska Akademia Nauk. – Wrocław etc. : Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1962-1964. – Bibliogr. – S. 615
[Wzmianka o kształceniu Tadeusza Jareckiego w Instytucie Dalcroze'a]

Mieczyńska Janina

1912 r. Warszawa – Szkoła Rytmiki i Tańca (inne nazwy – Szkoła Rytmiki i Plastyki, Szkoła Tańca Artystycznego) zorganizowana na prawach filii instytutu Jaques-Dalcroze'a

37. Mieczyńska, Janina : Zaświadczenie [o pracy Janiny Bieńkiewicz w szkole „Rytmiki i Tańca Wyrzistego” w roku 1922/23 – red.] [Dokument elektroniczny] / Janina Mieczyńska // dlibra.kartaorg.pl [online]. – Tryb dostępu: <http://dlibra.karta.org.pl/dlibra/docmetadata?id=10813&from=publication> [Dostęp 26.03.2012]
38. Mieczyńska-Lewakowska, Janina : Fakty i ludzie z mego życia / Janina Mieczyńska-Lewakowska ; do druku przygot. Irena Turska. – Łódź : Zarząd Miasta, 1993 (Łódź : „BiK”). – 148, [3] s., [4] s. tabl. : 1 faks., fot., portr.
39. Ziuta Buczyńska [Dokument elektroniczny] // pl.wikipedia.org [online]. – Tryb dostępu: http://pl.wikipedia.org/wiki/Ziuta_Buczy%C5%84ska [Życiorys polskiej tancerki, jednej z wybitniejszych absolwentek Szkoły Tańca i Rytmiki Janiny Mieczyńskiej w Warszawie] [Dostęp 26.03.2012]

Paszowska Adolfina

Warszawa ok.1920 r., najpierw samodzielnie prowadzona, od 1925 r. pod nazwą Szkoła Mimo-Plastyki Rytmicznej i Operowej wspólnie z Leontyną Białobłocką

40. Pudełek, Janina : Paszkowska Adolfina (1884-1968) // W: Polski Słownik Biograficzny. T. 25, Padło Jan – Piątkiewicz Aleksander/ [przewodn. kom. red. Stefan Kieniewicz] ; Polska Akademia Nauk. – Wrocław etc. : Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1980. – Bibliogr. – S. 281-282

Szczepanowska Flora

41. Piotrowski Wacław : Ś. P. Flora Szczepanowska // „Muzyka w Szkole”. – 1929, nr 12, s. 174 – 176
42. Przychodzińska, Maria : Polskie koncepcje powszechnego wychowania muzycznego : tradycje – współczesność / Maria Przychodzińska-Kaciczak. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1979. – S. 66-68 : [Koncepcja kształcenia słuchu według Flory Szczepanowskiej]

panowskiej była konsekwentniejszą próbą przeszczepienia metody Jaques-Dalcroze'a na teren szkół polskich...]

Świątkowska Zofia

43. Niemczycka-Babel, Wanda : Z dziennika podróży w czas przeszły [Dokument elektroniczny] / Wanda Niemczycka-Babel // lwów.com.pl [online]. – Tryb dostępu: <http://www.lwow.com.pl/wanda/kochanowski.html>
[M.in. o szkole muzycznej Sabiny Kasperek, Polskiego Konserwatorium Muzycznego we Lwowie i uczących tam Zofii Świątkowskiej, jej córce Bognie Świątkowskiej, które ukończyły studia muzyczne Jacques-Dalcroze'a w Dreźnie i w Instytucie Dalcroze'a w Genewie]
[Dostęp 26.03.2012]
44. Niemczycka-Babel, Wanda : Z dziennika podróży w czas przeszły [Dokument elektroniczny] / Wanda Niemczycka-Babel // lwów.com.pl [online]. – Tryb dostępu: <http://www.lwow.com.pl/wanda/precle.html>
[M.in. o szkole muzycznej Sabiny Kasperek, Polskiego Konserwatorium Muzycznego we Lwowie i uczących tam Zofii Świątkowskiej, jej córce Bognie Świątkowskiej, które ukończyły studia muzyczne Jacques-Dalcroze'a w Dreźnie i w Instytucie Dalcroze'a w Genewie]
[Dostęp 26.03.2012]
45. Świątkowska, Zofia : Metoda Jaques-Dalcroze'a / Zofia Świątkowska // „Lwowskie Wiadomości Muzyczne i Literackie”. – 1926, nr 11
46. Świątkowska, Zofia [?] : Jaques-Dalcroze Emil / Zofia Świątkowska [?] // „Muzyka”. – 1927, nr 12
Zofię z Jarockich Świątkowską wspomina jej wnuczka i imienniczka Jolanta Zofia Tacakiewicz-Lipińska ze Świątkowskich [Dokument elektroniczny] / Jolanta Zofia Tacakiewicz-Lipińska // lwów.com.pl [online]. – Tryb dostępu: <http://www.lwow.com.pl/swiatkowska/zofia.html>
[M.in. wzmianki o tworzonej we Lwowie przez Zofię Świątkowską wspólnie z Florą Szczepanowską szkole muzycznej opartej na metodzie Dalcroze'a]
[Dostęp 26.03.2012]

Wernicka Maria

Szkoła gimnastyki rytmicznej w Krakowie działała m.in. w l. 1914-1918, później prawdopodobnie w Katowicach

47. Kandzior-Zug, Anna : Muzyka francuska w krakowskim repertuarze koncertowym i operowym w latach 1914–1918 [Dokument elektroniczny] / Anna Kandzior-Zug // muzykologia.uj.edu.pl [online]. – Tryb dostępu: http://www.muzykologia.uj.edu.pl/mloda_muzykologia/2009/MM_2009_AZug1.pdf

Wiechowicz Stanisław

48. Mrygoń, Adam : Stanisław Wiechowicz. [1], Działalność / Adam Mrygoń. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1982. – 198, [2] s., [4] s. portr. – (Muzyka Polska w Dokumentacjach i Interpretacjach. Ludzie, Dzieła, Sprawy). – Bibliogr. s. 176-198
49. Mrygoń, Adam : Stanisław Wiechowicz. 2, Twórczość / Adam Mrygoń. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, [1989]. – 166, [2] s. : nuty. – (Muzyka Polska w Dokumentacjach i Interpretacjach. Ludzie, Dzieła, Sprawy) . – Bibliogr. s. 121-124. – Indeks
50. Słaboń, Grażyna : Stanisław Wiechowicz jako publicysta i krytyk muzyczny / Grażyna Słaboń // ISME (International Society for Music Education). – 1998, nr 2, s. 37-63
51. Słaboń, Grażyna : Stanisław Wiechowicz o wychowaniu muzycznym / Grażyna Słaboń // ISME (International Society for Music Education). – 1995, nr 3/4, s. 92-95
52. Stanisław Wiechowicz / red. Ewa Mizerska-Golonek. – Kraków : Akademia Muzyczna, 2005. – 81 s., [18] s. tabl. (w tym kolor.) : il.
53. Stanisław Wiechowicz in memoriam : materiały z sympozjum w 100-lecie urodzin i 30-lecie śmierci Stanisława Wiechowicza, Kraków, 26-27 listopada 1993 roku / pod red. Jerzego Kurcza. – Kraków : Akademia Muzyczna. Katedra Wychowania Muzycznego. Zakład Chóralistyki, 1996. – 72 s., [8] s. fot.

Wiechowiczowa Walentyna (Poznań)

54. Wernicka, Maria : Rytmika metoda Dalcroze'a jako czynnik kształcenia w muzyce / Maria Wernicka // „Śląskie Wiadomości Muzyczne”. – 1937, nr 3, s. 1-2

[Wzmianka o Walentynie Wiechowiczowej i innych rytmistach; dostępne także online: <http://www.sbc.org.pl/dlibra/plain-content?id=9934>]

Willman-Puacz[owa] Elżbieta

55. Leśnodorski, Zygmunt : Wśród ludzi mojego miasta / Zygmunt Leśnodorski. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1968
[Wzmianki o Elżbiecie Willman]

Wysocka Tacjana

56. Mościcki, Tomasz : Tacjana Wysocka [Dokument elektroniczny]/ Tomasz Mościcki // „Culture.pl” [online]. –Tryb dostępu: http://www.culture.pl/baza-muzyka-pelna-tresc/-/eo_event_asset_publisher/eAN5/content/tacjana-wysocka
[Biogram, obszerna bibliografia]
57. Wydział tańca artystycznego Szkoły Umuzycznienia S[tefana] i T[acjanny] Wysockich [Program nauki]. – [Warszawa] : druk. F. Syrewicz, 1929. – 3 k.
[Zawiera m.in. Notatkę sprawozdawczą z działalności wydziałów pedagogicznych szkoły... 1919-1929]
58. Wysocka, Tacjana : Wspomnienia / Tacjana Wysocka. – Warszawa : „Czytelnik”, 1962. – 392, [4] : tab.

Wysocki Stefan

59. Wydział tańca artystycznego Szkoły Umuzycznienia S[tefana] i T[acjanny] Wysockich [Program nauki]. – [Warszawa] : druk. F. Syrewicz, 1929. – 3 k.
[Zawiera m.in. Notatkę sprawozdawczą z działalności wydziałów pedagogicznych szkoły... 1919-1929]
60. Wysocki, Stefan : Zarys celowego nauczania muzyki w szkole ogólnokształcącej / Stefan Wysocki. – Lwów: Książnica Polska, 1921. – 40 s.